

LÆRERVEILEDNING

«Musse og Helium 2: Jakten på gullost»

Forfatter: Camilla Brinck

Illustratører: Shen Fei, Ted Ottosson med flere

I serien inngår:

Bok 1: Mysteriet med hullet i veggen

Bok 2: Jakten på gullost

Bok 3: Eventyret i Lindrizia

Bok 4: I duejernes grep

Bok 5: Den siste kampen

Anbefales til 1.–4. klasse

En veiledning av Malin Wedsberg

Introduksjon

Denne veiledningen inneholder øvelser som hjelper deg med å få elevene til å utvikle leseforståelsen og dermed leselysten sin. De skal jobbe med ordforståelse og trene på å bruke lesestrategier og å gjøre tekstkoplinger.

Ord- og leseforståelsesoppgaver finner du på side 8–18.

Temaet for fortellingen er ikke bare spennende opplevelser og mystikk, men også: vennskap, samarbeid og hjelpsomhet, intuisjon, empati og det å tørre å gå sin egen vei og gjøre det man tror på.

Fortellingen om de små musene passer altså utmerket å bruke som grunnlag og utgangspunkt når dere skal jobbe med verdier.

Øvelser og oppgaver til jobbing med verdier begynner på side 19.

Fortellingen

«Jakten på gullosten» er andre bok i serien om Musse og Helium. Alt avhenger av at de finner gullosten. I den spennende jakten treffer musene både gode og onde skapninger. Det er ikke alltid så lett å vite hvem de kan stole på. Snart viser det seg at vennene Ta-Ta og Gribbeline ikke har fortalt hele sannheten om Dyreriket. Mange hemmeligheter og overraskelser venter. Det begynner å skje uforklarlige ting – usynlige broer dukker opp, skapninger går opp i røyk, og stubber kan tilsynelatende snakke. Det blir ingen rolig start på eventyret for de små vennene våre. Men det viktigste er at nå er de på vei.

Innledning

Begynn med å lese innledningen på side 9 for å repetere det som skjedde i den første boka.

Boka og lydboka

Denne veiledningen er laget for boka «Jakten på gullosten». Men boken er også innlest som lydbok som det går an å jobbe med. Dermed kan man jobbe med Musse og Helium på mange forskjellige måter, for eksempel:

- Begynn med å lytte til lydboka. Elevene får selv bruke fantasien og se for seg hvordan alle figurene og miljøene ser ut. Visualiser – mal, tegn, skap og fortell hverandre hvordan det ser ut for deres indre øye. Snakk om hvor spennende det er at man ser ulike bilder og tolker historier på forskjellige måter. Etterpå kan det være interessant å se på bildene i den trykte boka og sammenligne dem med elevenes versjoner, for her får de enda en tolkning å forholde seg til: illustratørens.
- Lytt til lydboka samtidig som dere kikker på bildene i den trykte boka eller i en lysbildefremvisning.

- Det går også an å ta det et steg videre ved å la lydboka være grunnlaget for en dramatisering. La elevene skrive ned replikkene og så bytte på å spille de ulike rollene. Hvordan høres de små musene ut når elevene tolker dem? Legg til egne lydeffekter. Husk – her er det ikke noe som er riktig eller galt.

Velg det alternativet som passer deg best.

Leseforståelse

Eksempler på leseforståelsesstrategier kan være å prøve å forutsi handlingen, slå opp nye ord og uttrykk, stille spørsmål til teksten, finne ut av noe som er uklart, og oppsummere innholdet. Men husk at det er innholdet i teksten som er det viktige, ikke selve strategien. Det er tekstens innhold dere skal konsentrere dere om.

Tekstkoplinger er også en utviklende arbeidsmåte for å gjøre teksten tydelig for elevene. Når man leser, stopper man da opp og sammenligner teksten med for eksempel andre lignende tekster (tekst til tekst-kopling), med egne erfaringer (tekst til meg-kopling) eller med verden utenfor (tekst til verden-kopling).

Det er du som pedagog som introduserer og modellerer. Et eksempel på modellering er at du «tenker høyt» og forteller elevene hva du tenker og føler mens dere leser en tekst. Du som lærer og klassen skal ha en samtale om innholdet. Tekstsamtalen skal være strukturert og tydelig, og alle skal kunne delta på sitt nivå.

Les høyt og les i par – diskuter og reflekter sammen! Det er umulig å overdrive hvor viktig det er med felles lesing og høytlesing. Gjennom de felles leseopplevelsene får elevene verktøy som de kan ta i bruk når de leser på egen hånd.

Alle øvelsene i denne veiledningen deles inn i hva man gjør før, under og etter lesingen. Spørsmålene til leseforståelse er delt inn på følgende måte:

På linjene – svaret står i teksten.

Mellom linjene – her handler det om å finne ut av svaret selv og lese «mellom linjene».

Forbi linjene – her skal man selv tenke videre og reflektere over teksten.

Leseforståelsesøvelser finner du under hvert kapittel.

Før lesingen

- Se på bokas omslag sammen. Se på bildene og les tittelen. Hva tror dere at boka kommer til å handle om? Be elevene om å begrunne svarene sine, for eksempel gjennom å modellere og begrunne hvorfor du tenker det du tenker, eller ved å stille spørsmål som «Hvorfor tror du det?» og «Hva mener du?».
- Forbered lesingen av hvert kapittel ved å gå gjennom vanskelige ord og uttrykk – se nedenfor under hver tittel.

Under lesingen

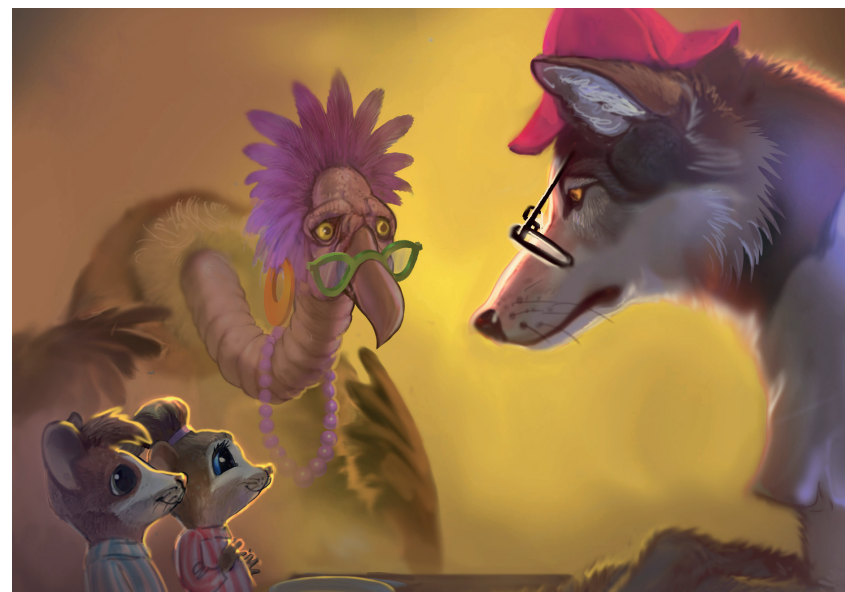
Gjør tekstkoplinger. Ved høytlesing kan du stoppe opp der det passer, og gjøre koplinger til:

- Andre tekster: Minner dette oss om noe annet vi har lest? Fortellinger med dyr som kan snakke (Jungelboken), eller dyr og mennesker som er venner, og historier der figurene besøker andre verdener (Narnia).
- Elevenes egne erfaringer: Hva kjenner elevene igjen fra for eksempel miljøer som hjemme hos dem selv, hjemme hos venner eller på en gård? Ta for eksempel problematikken med katten Sigge. Hvis han bare får være med og leke, blir han snillere da? Har elevene erfaring med at de har hatt lyst til å gjøre noe, men ikke har turt det?
- Verden utenfor: Hva får fortellingen oss til å tenke om verden utenfor? For eksempel: Noen/noe man er redd for. Verdener/miljøer man ikke kjenner.
- Hvis elevene leser selv, kan dere jobbe på samme måte og diskutere for eksempel etter hvert kapittel eller etter at de har lest så langt som du har bestemt på forhånd.
- Be elevene om å stoppe hvis de kommer over noe de ikke forstår, og så spørre deg eller en venn om hjelp.

- Be elevene om å sette ring rundt ord som er vanskelige å lese eller forstå (alternativt skrive dem ned eller rekke opp hånda for å spørre), og diskuter dem etter hvert.
- Be elevene om å prøve å lese en setning eller et avsnitt de ikke forsto.

Etter lesingen

- La elevene svare på leseforståelsesspørsmål, se side 11. La elevene formulere sine egne spørsmål. Diskuter spørsmål og svar i plenum. Mange av de åpne spørsmålene har ikke gitte svar, men er der for at elevene skal begynne å tenke og reflektere sammen i klassen. Disse spørsmålene kan føre til videre diskusjoner. Ved de spørsmålene som det passer ekstra bra å snakke sammen om og diskutere, er det en rød tekstrad. Bruk gjerne IGP-metoden, side 10.
- La elevene oppsummere teksten. Snakk sammen om hvordan den begynte, hva som så skjedde, og hvordan den sluttet. Dette gjelder for hvert enkelt kapittel, men også for hele boka når dere har lest den ferdig.

Vanskelige ord og uttrykk

TILBAKE I MENNESKEVERDENEN – hvilte på hans skuldre, henrykt, forventningsfull, la hodet ømt, forskrekkelse, bråstoppet, stabil, ryddestilling, bukket teatralisk, uberørt, det stive smilet var klistret på ansiktet hans, ukonsentrert, vred på seg

OPPAKNING FOR EN HEL BATALJON – bataljon, øredøvende uling, en hul latter, entré, å trekke seg, det gleder meg, kjekket seg, få på truten, stirret, lese andre, fuglesans

ET LAND I LANDET – holdt et høyt tempo, måpte, fascinert, vibrere illevarslende, pakke sannheten inn i bomull, bergtatt, støte på, tonefall

TO NYE VENNER – nivå, bitte litt mer interessert, vel med, smått om senn, høytidelig, forkaste, vibrasjoner/vibrerer, blotte øye, uhyre mange, omgivelsene, dårlig energi, gjennomskuet, oppglødd, hulke

EN BITTE LITEN HEMMELIG DØR – regnet slå i bakken som spisse piler, forberedte seg mentalt, på et gitt signal, falsett, illevarslende, slår leir

ALVEN MOLO – overreagerte, som en skygge, knurret, forunderlige, fornærmet, måltham, forvirringen var total

DE ONDE ÅNDENE – ikke mye som bet på ham, tok føringen, holde en lav profil, rygget, kjempe for det man tror på, flakke med blikket, skeptisk, hisse opp, sirklet, en bølge av frykt skylte over henne

EN FLOKK MED BUSER – flokk, tankefullt, vært fortapt, konstaterte, oppgitt, inderlig, instinktiv, ly

GALEKSEDRANERNE KOMMER – myste, tok derimot fort livet av gleden, intenst, lettelse, temperaturen sank i takt med, opprømt, nyanser, så ut som et spørsmålstejn, gode forbilder

MAGI PÅ HØYT PLAN – spratt opp, tødde opp, gå opp i røyk, ironisk, bekymringsløse

FRISTENDE SOPP – demonstrativt, blafring, høytidelig mine, fluksens, blende, til å ta feil av, resepsjonen, nytteløst, gå på dunken, engstelig, sterk nok til å stå imot, tilbake til alvoret

ROSA ELEFANTER – ettertenksomt, fornærmet, huiet, uhørlig, hallusinerer, digger, sveisen, forferdelse, ettersmaken, motgiften, motgang, bokstavelig talt

EN USYNLIG BRO – hær, uniform, skulderklaffer, dinglet, givakt, rytmisk, organisert, troppen, general, på snei, famlende, transportere, konstaterte, øredøvende

LOPPEPITER GÅR TIL ANGREP – avtok, angrepet, ømme, unnsetning, teorien

LINJEN MELLOM SOMMER OG VINTER – svingte av, uframkommelige, myse, knivskarp, rygget tilbake, gråten i halsen, gikk luften ut, utstyret, ser ut som to stoppede pølser, stemningen

IGP-metoden

IGP, som står for individ, gruppe og plenum, er en god metode å jobbe ut fra i alle emner. Hensikten er å bedre kommunikasjonen mellom elevene og få dem til å begynne å tenke. Metoden styrker elevenes selvtillit og viser at alles stemme og alles meninger er viktige.

I det første steget skal elevene tenke alene og selv formulere seg (skriftlig eller gjennom bilder, eller på den måten som passer til det aktuelle emnet eller spørsmålet). Etterpå skal de gå sammen i par for å øve seg på å føre en dialog og argumentere. Til slutt diskuterer hele klassen i plenum. Bruk gjerne IGP-metoden når dere jobber med leseforståelsesspørsmålene til «Jakten på gullost».

Leseforståelsesspørsmål

TILBAKE I MENNESKEVERDENEN

- Hvorfor synes Musse og Helium at det er deilig å være tilbake hos Camilla i Menneskeverdenen? (mellom linjene)
- Musse og Helium har helt ulike tanker om hva de skal pakke til oppdraget i Dyreriket. Hva kommer det av, tror du? (mellom linjene)
- Hva mener Musse med «Det Camilla ikke vet, har hun ikke vondt av»? (på linjene)
- Kan du komme på en gang du kunne ha brukt det uttrykket? (forbi linjene)
- Hvordan skiller det nye hullet i veggen seg fra de tidligere hullene? (på linjene)
- Hva er det Musse og Helium skal gjøre i Dyreriket – hva er oppdraget deres? (på linjene)
- Diskuter i fellesskap: Hvordan føler Musse seg før de skal ut på oppdraget? Hvordan føler Helium seg?
- Hvordan har det seg at man kan føle seg så forskjellig i samme situasjon? (forbi linjene)

OPPAKNING FOR EN HEL BATALJON

- Hvorfor synes Musse det er rart at Ta-Ta hilser med å si «God dag»? (på linjene)
- Hvorfor føler Musse seg modigere etter at de har snakket med Ta-Ta en stund? (mellom linjene)
- Diskuter i fellesskap: Hva er det som gjør deg modig og sterk? Hvordan kan man hjelpe hverandre til å våge mer?
- Hvorfor sier Ta-Ta at de skal ha med seg annen mat enn kaker? (på linjene)
- Hvordan kan Gribbeline vite at oppakningen tilhører Musse og ikke Helium? (mellom linjene)
- Hvorfor sier Gribbeline at de må skynde seg, og at de har dårlig tid? (på linjene)

ET LAND I LANDET

- Hvordan vises det at Gribbeline like å lese? (på linjene) Hvorfor synes Gribbeline at det er morsomt å se på menneskeprogrammer på TV? (på linjene)
- Forestill deg at du kunne se tv-programmer fra Dyreriket (ikke vanlige programmer om dyr). Hva tror du programmene ville hete og handle om? (forbi linjene)
- Hva heter prinsessen i Lindrizia? (på linjene)
- Prinsessen i Lindrizia er god, men det finnes også en ond skapning der. Hvem er det? (på linjene)
- Hvorfor tror du de to ryggsekkene er så viktige? (mellom linjene)
- Hvordan forstår Helium at Ta-Ta mener alvor med det han sier? (på linjene)
- Diskuter i fellesskap: Gribbeline synes ikke man skal si ting så det høres bedre ut enn det egentlig er, selv om det er ubehagelig. Hva synes du? Er det alltid best å si sannheten, selv når den er skummel? Hvorfor mener du det?

TO NYE VENNER

- «Magefølelsen» sier vi om den følelsen som forteller oss om noe føles rett eller galt, bra eller dårlig. Kan du fortelle om en gang du hadde en magefølelse? (forbi linjene)
- Hvorfor skal Musse og Helium gå gjennom Lindrizia? Hva finnes på den andre siden? (på linjene)
- Ta-Ta mener at man bør være åpen for nye ting, og ikke mene at noe er dårlig bare fordi man ikke forstår hva det er godt for. Hva synes du?
- Hva kan man gå glipp av hvis man ikke er nysgjerrig på nye ting? (forbi linjene)
- Hva er Sporille god på, og hvordan kan Musse og Helium dra nytte av det? (på linjene)
- Hvordan vet og forstår Bladprateren hva som skjer, selv om han ikke kan se? (på linjene)
- Hvorfor er det viktig at Musse og Helium tror på seg selv? (mellom linjene)

- Diskuter i fellesskap: Hvis man skal gjøre noe man synes er vanskelig eller gruer seg til, hvordan kan det da hjelpe om man tror på seg selv? (forbi linjene)

EN BITTE LITEN HEMMELIG DØR

- Hvorfor kan ikke Ta-Ta og Gribbeline bli med Musse og Helium på oppdraget? (på linjene)
- Der stien deler seg, der føler Musse at eventyret begynner på ordentlig. Hvorfor det? (mellom linjene)
- Hvordan tror du Musse og Helium føler seg når de gir vennene sine en siste klem og klyver ut gjennom den hemmelige døra? (mellom linjene)
- Diskuter i fellesskap: Noen ganger kan det være vanskelig å si ha det, selv om man vet at man kommer til å treffes igjen. Kommer du på en gang du har hatt det sånn?

ALVEN MOLO

- Diskuter i fellesskap: Musse oppfører seg ganske uvennlig mot sneglen og mener at det er greit siden sneglen var uvennlig mot ham. Hva synes du? Er det greit å være uvennlig tilbake? Eller hva skal man gjøre i en slik situasjon? (forbi linjene)
- Hvorfor er alven Molo så lei seg når han ikke helt vet hva slags skapning han er? Hvorfor begynner han hele tiden å gråte? (mellom linjene)
- Hvordan trøster Helium Molo? (på linjene)
- Hvorfor reagerer Musse når Helium sier at Molo kan henge med dem? (på linjene)
- Hvorfor vil ikke Musse og Helium fortelle om oppdraget sitt? (mellom linjene)
- Hvorfor er det farlig at Sump-stubben har hørt det Musse og Helium fortalte Molo? (på linjene)

DE ONDE ÅNDENE

- Hvem ser de onde på som en trussel? Hvorfor gjør de det? (på linjene)
- Diskuter i fellesskap: Musse sier at man må kjempe for det man tror på. Hva mener han? Når kan det være vanskelig å gjøre det? (forbi linjene)

- I Dyreriket har både små og store dyr en oppgave å gjøre, sier Helium og mener at alle er like mye verdt. Sammenlign det med Menneskeverdenen. Behandler vi alle som om alle er like mye verdt? (forbi linjene)
- Hva er det som gjør at Molo føler at det er behov for ham? (på linjene)
- Hvorfor er det viktig at vi alle føler at det er behov for oss? (forbi linjene) Hvorfor er Molo redd for Ta-Ta? Han er jo snill. (mellom linjene)
- Hvordan merker Molo at de onde åndene kommer? (på linjene)

EN FLOKK MED BUSER

- Diskuter i fellesskap: Hva mener Molo med «å ta hverandre for gitt»? (mellom linjene)
- Gjør vi det innimellom? (forbi linjene)
- Hvordan reagerer Helium når Musse kommer tilbake? Hvorfor reagerer hun sånn? (mellom linjene)
- Hvor ville de onde åndene ta Musse med til? (på linjene)
- Hvorfor må de finne fram Soppelistina før det blir mørkt? (på linjene)

GALEKSEDDRANERNE KOMMER

- Musse tenker at det bare er uflaks at galeksedranerne kommer til denne delen av skogen akkurat nå. Hva tror du? Hvorfor kom de egentlig? (mellom linjene)
- Hvordan velger Musse og Helium hvilken vei de skal gå der stien deler seg? (på linjene)
- Hvorfor tror Helium at hun drømmer når de kommer fram til Soppelistina? (på linjene)
- Hvordan merker Musse og Helium at de er ventet i Soppelistina? (mellom linjene)
- Hvordan har det seg at soppnissene vet hva Musse og Helium heter? (på linjene)
- Diskuter i fellesskap: Mener du at kjendiser er bedre og viktigere enn andre, bare fordi de er kjent? Har kjendiser et ansvar for å være gode forbilder? (forbi linjene)

MAGI PÅ HØYT PLAN

- Hva er det Ta-Ta ikke har fortalt Musse og Helium? (på linjene) Hvilken oppgave var det soppnissene hadde? (på linjene)
- Diskuter i fellesskap: «Alt kan læres», mener Musse og Helium. «Det går ikke an å lære hva som helst», sier Molo. Hva tror du? Finnes det ting man ikke kan lære seg? (forbi linjene)
- Hvordan kan duejegerne ha funnet ut at Musse og Helium er i Soppelistina? (mellom linjene)
- Musse synes det er koselig og betryggende at lampen på nattbordet står på når han skal sove. Pleier du også å ha noe lys på når du legger deg? Hvorfor føles det betryggende å ha lyset på? (forbi linjene)

FRISTENDE SOPP

- Hvorfor kaller Musse seg en mesterkiler? (på linjene)
- Hvorfor mener Musse at Helium burde bli låsesmed? (mellom linjene)
- Helium synes det er så vakkert i Soppelistina at hun nesten mister pusten. Har du noen gang sett noe som var så fint at du fikk den samme følelsen? (forbi linjene)

- Hvorfor klarer ikke Musse å la soppen være? (på linjene)
- Diskuter i fellesskap: Hvorfor tror du Molo er så glemsk og usikker? (mellom linjene)

ROSA ELEFANTER

- Hvordan vet Musse og Helium at de går i riktig retning når de går fra Soppelistina? (på linjene)
- Hvorfor ser Musse rosa elefanter og tror at Helium er en frosk? (på linjene)
- På hvilken måte var det modig av Musse å fortelle Helium og Molo hvordan han hadde det? (mellom linjene)
- Har du skammet deg for noe du har gjort, men allikevel turt å snakke om det? Hvordan føltes det? (forbi linjene)
- Diskuter i fellesskap: Molo sier at det gjelder å lære av sine feil, slik at man slipper å gjøre dem om igjen. Har du noen gang gjort noe feil og etterpå skjønt at det var galt? Lærte du noe av det? (forbi linjene)
- Pleier du å gå i skogen og plukke sopp? Da vet du sikkert at man aldri må smake på noen sopper, og at man må gå sammen med en voksen som vet hvilke man kan plukke og ta med hjem. Hva mer kan man plukke i skogen som det går an å spise? (forbi linjene)

EN USYNLIG BRO

- Hva slags oppdrag er det maurene er ute på? (på linjene)
- Hva er det som gjør at Musse og Helium tror at Mester Maur kjenner til gullostene? (på linjene)
- Diskuter i fellesskap: Mester Maur mener at det finnes en løsning på de fleste problemer. Er du enig? Kommer du på et problem som har vært ekstra vanskelig å løse? (forbi linjene)
- Hva er det som gjør at Mester Maur synes at Musse er smart? (på linjene)
- Helium lurte på om hun drømmer ... Hvorfor vil hun ikke våkne? (mellom linjene)
- Helium sier til Musse og Molo at de ikke må se ned når de står midt på broa. Hvorfor bør man ikke se ned når man er veldig høyt oppe, tror du? (forbi linjene)

LOPPEPITER GÅR TIL ANGREP

- Musse blir usikker – er det virkelig sommerfugler som ser ut som små minisjiraffer, han ser? Hvorfor blir han usikker? Har det sammenheng med noe annet han har vært med på? (mellom linjene)
- Hva heter sommerfuglene de møter? (på linjene)
- Hvorfor heter de det? (mellom linjene)
- Hva er det langhalsvingene beskytter Musse, Helium og Molo fra? (på linjene)
- Diskuter i fellesskap: «Hvis man føler seg trygg og har det bra, har man ikke behov for å være slem mot andre», sier Musse. Hva mener han med det?
- Hvorfor har ikke Ta-Ta og Gribbeline advart Musse og Helium mot alle farene i Dyreriket? (på linjene)
- Molo feller noen gledestårer. Kan man gråte fordi man er glad? (forbi linjene)
- Hvorfor sendte foreldrene til Musse og Helium dem vekk? (på linjene)

LINJEN MELLOM SOMMER OG VINTER

- Hvordan vises det hvor landet Lindrizia begynner? (på linjene)
- Når Molo snakker om seg selv, kaller han seg av og til «Molo» i stedet for å si «jeg». Prøv å fortelle noe om deg selv, men bruk navnet ditt alle de stedene du vanligvis ville sagt «jeg». Hvordan høres det ut? (forbi linjene)
- Gi eksempler på livsviktige ting som ligger i ryggsekkene til Musse og Helium, og forklar hvorfor de er så viktige. (på linjene)
- Bladprateren babler masse når alle er lei seg. Hvorfor gjør han det, tror du? (mellom linjene)
- Diskuter i fellesskap: I slutten av boka må Musse og Helium skille lag fra den nye vennen Molo. Hvordan tror du det kommer til å gå i landet Lindrizia? Vil Molo være der når Musse og Helium kommer tilbake? HVIS de kommer tilbake ...

Jobbe med verdier

Her følger noen arbeidsmåter, leker og øvelser som kan inspirere, og som passer å bruke når dere skal jobbe med verdispørsmål. De trener opp vi-følelsen, gruppefølelsen, samarbeid, empati og trygghet og kan hjelpe mot utenforskap og mobbing. Husk at det viktige i samarbeidsoppgaver ikke er hva hvert enkelt individ gjør eller sier – det er samarbeidet i gruppa som bør være i fokus.

Klasseråd

- Når dere diskuterer, kan den som har ordet, holde noe i hendene. Da blir det tydelig hvem som snakker, og hvem alle skal høre på.
- Klasseråd er et godt forum for å snakke om hvilke regler som gjelder – hvordan vi viser respekt, bryr oss om hverandre og hjelper hverandre, og hvordan vi samarbeider, sier unnskyld og takker. Hvordan skal vi oppføre oss mot hverandre på vei inn og ut av klasserommet og på vei til gym og SFO? La elevene være med og lage reglene. Skriv det ned og heng det opp i klasserommet.
- Språkbruk – hva gjelder i denne klassen / på denne skolen? Hva er greit? Hvilke ord har vi nulltoleranse for?

Hemmelig bok

Noen ting kan det være vanskelig å snakke om, og da kan det hende barna ikke har lyst til å si det høyt til klassen. Da kan en hemmelig tegne- og skrivebok være et bra tillegg til for eksempel klasserådet. Der kan elevene skrive, tegne og fortelle om sånt som de synes det er vanskelig å snakke om i klassen / på skolen eller med vennene sine. Gjør det tydelig at det bare er du som kommer til å lese i boka, og at du også kan skrive et svar hvis eleven vil det.

Hemmelig venn

På en mandag utnevner du hemmelige venner, eventuelt kan elevene trekke lodd. Tanken er at elevene skal være ekstra hyggelig mot sin hemmelige venn (uten å overdrive). Gi noen eksempler på ting de kan gjøre: leke sammen i pausen, spørre hvordan det går, smile. På fredagen skal alle elevene gjette hvem den hemmelige vennen deres var. Vurder gjerne – hva gjorde elevene for å være en ekstra god venn?

Friminuttaktiviteter

Du utnevner friminuttvenner – elevene har samme friminuttvenn i en bestemt periode, for eksempel en uke. La elevene bytte på å bestemme hva de skal gjøre i friminuttet (før friminuttet starter). Aktiviteten skal inkludere alle, og ingen skal trenge å kjenne seg utenfor. Alternativt kan dere ha lekegrupper (gjærne sammen med en annen klasse) med 4–6 barn i hver gruppe, som sammen kan velge en aktivitet. Du kan gjerne forberede noen ferdige kort med bilder/tekst med leker og spill som elevene kan velge blant. Vurder sammen etter friminuttet. Hvordan var det? Fungerte det at gruppen valgte aktivitet i fellesskap? Var alle med på aktiviteten?

Akrobatene – samarbeid

Deltakerne deles inn i lag. Så skal lederen si for eksempel: «Åtte bein, tre armer!» Da skal laget stille seg slik at de til sammen har åtte bein

i bakken og tre armer i været. Hvis lederen sier: «Fire bein og fem armer!», skal det altså være fire bein i bakken og fem armer i været. Det blir vanskeligere jo færre bein man får lov til å bruke.

Kanskje kan man også utvide med en mage og to rumpe i bakken?

Matten – samarbeid

Alle deltakerne står på en matte. utfordringen er at de skal snu matten opp ned – uten at noen trækker utenfor matten. Matten må være stor nok til at det er mulig å snu den, men den må samtidig være liten nok til at det blir litt vanskelig.

Det er mulig å stå MANGE på en matte og klare det.

Trafikkskole – tillitslek

Deltakerne deles inn i par. Én er bil, og den andre er sjåfør. Den som er bilen, står foran sjåføren med lukkede øyne. Sjåføren styrer bilen ved å legge begge hendene på bilens skuldre for å kjøre fremover og en hånd på bilens rygg for å kjøre bakover. Hvis sjåføren vil svinge til høyre eller venstre, holder hun en hånd på bilens skulder i den retningen hun vil. Sjåføren stanser bilen ved å slippe taket helt. Her gjelder det å holde tunga rett i munnen for å styre trygt gjennom trafikk og hindre. Dette er en god og morsom samarbeidsoppgave der man virkelig må stole på partneren sin. Elevene må selvsagt bytte på rollene underveis.

Massasjerunde

Å ta vare på hverandre. Å tørre å ha kroppskontakt. Å tørre å ta imot fra andre. Den ene halvparten av gruppa stiller seg i en ring med ansiktet mot midten og lukker øynene. Den andre halvparten stiller seg bak hver sin person i ringen og masserer forsiktig ryggen og skuldrene deres. Etter et halvt minutt tar alle massørene et steg til venstre og masserer en ny person i 30 sekunder. Slik fortsetter de til de er helt rundt.

Da bytter de, slik at massørene får stå innerst i ringen, og de som har sluppet av, får gi tilbake etter litt deilig massasje. Spill gjerne rolig musikk i bakgrunnen – det bidrar til avslappingen.

Oppmuntringslappen

Deltakerne sitter rundt et bord med hvert sitt ark og en penn. De begynner med å skrive navnet sitt på arket, og når alle har gjort det, sender de arket sitt til venstre. Samtidig får de da et ark fra høyre med en annens navn på. Så skal de være stille et par minutter og bruke tiden til å skrive ned et positivt ord eller en hyggelig kort setning som de forbinder med personen arket tilhører. Når alle er ferdig, sender de arket videre til venstre på samme tid. De kan skrive ting som «du er snill», «jeg liker deg» og så videre. Til slutt får de tilbake arket med sitt eget navn på, og da får de se mange fine, oppløftende ord og kommentarer om seg selv. Hvis elevene ikke kan skrive, kan de i stedet tegne noe positivt som de forbinder med personen.

Lage setninger

Klassen/gruppa står i en halvsirkel. En elev begynner og sier et ord – det kan være hva som helst. Så skal eleven ved siden av si et ord, og slik går dere rundt ringen med solen. Du skriver ned ordene elevene sier, og oppgaven er å lage setninger sammen. La elevene tenke fritt og si det første de kommer på. Det kan bli helt sprø og ulogiske setninger, men også små historier når alle hjelper til. Ha gjerne et tema for ordene. Hvorfor ikke Musse og Helium?

Dramatisere/dramaøvelser

Dramatiser en hendelse fra boka. Etterpå diskuterer dere hvordan det kunne sett annerledes ut, og så dramatiserer dere den nye hendelsen. Her er det viktig at dere velger en scene som ikke blir for vanskelig eller følelsesmessig tung for noen av elevene.

Oppmuntre hverandre og gi komplimenter – se hverandres positive sider

- Elevene står på rekke. Én av dem går fra elev til elev og sier noe positivt. Etterpå stiller denne eleven seg bakerst i rekken, og da skal den som nå er først, gjøre det samme. Eksempler på spørsmål elevene kan stille seg selv for å finne noe positivt å si: Hvorfor setter jeg pris på akkurat deg? Hva har du som gjør deg spesiell?
- Elevene skriver noe positivt om hver og en av klassekameratene sine. Så leser dere det opp sammen.
- Skriv positive og oppmuntrende ord på lapper. Laminer lappene og heng dem opp i klasserommet.
- Elevene står i ring og kaster en ball til hverandre. Den man kaster til, skal man si noe snilt om.
- Elevene sitter i en ring og kaster et garnnøste til hverandre, og akkurat som i forrige punkt skal de si noe snilt om den de kaster til. Etter en stund har det dannet seg et fint spindelweb av garnet. Merk! Elevene må hele tiden holde i garnet.
- Lag et felles tankekart etter å ha snakket om positive sider ved hverandre, og skriv inn alle de positive ordene i tankekartet.

